

רע"פ 2649/16 - שלמה (סולומון) קיסוס נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2649/16

לפני:
המבקש:
כבוד השופט א' שהם
שלמה (סולומון) קיסוס

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת, מיום 2.3.2016, בע"פ 29172-11-15, שניתן על ידי כב' השופטים א' הלמן; י' שטרית; ו-ס' דבור

בשם המבקש: עו"ד אימן ח'טיב; עו"ד ג'ריס דחדולי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטים א' הלמן; י' שטרית; ו-ס' דבור), בע"פ 29172-11-15, מיום 2.3.2016, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בנצרת (כב' השופטת ע' במביליה- אינשטיין), בת"פ 43216-10-13, ות"פ 14972-05-13, מיום 7.10.2015.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 16.9.2014, הורשע המבקש, על בסיס הודאתו, בעובדות כתב אישום מתוקן בת"פ 43216-10-13 (להלן: התיק העיקרי), ובכתב אישום בת"פ 14972-05-13 (להלן: התיק הנוסף), המייחסים לו עבירות מס ועבירות מרמה שונות. בכתב האישום

עמוד 1

המתקן בתיק העיקרי נאמר, כי המבקש הינו אזרח ישראלי, אשר יצא מישראל ביום 17.10.2010, ושב אליה ביום 31.11.2011, כאשר הוא מציג את עצמו כתייר בעל אזרחות מרוקאית בשם אלי בן סימון (להלן: בן סימון), שהוא אזרח מרוקו. המבקש נשא תעודות ומסמכים מזויפים על שמו של בן סימון, ובין היתר, החזיק בדרכון מרוקאי מזויף. כפי שתואר בכתב האישום, המבקש עשה שימוש בזהותו הבדויה במספר הזדמנויות:

(-) המבקש יצא ונכנס לישראל באמצעות הדרכון המזויף שנזכר לעיל.

(-) ביום 17.10.2012, קיבל המבקש, במרמה, תעודת "עולה" ותעודת זהות על שם בן סימון, בה הוא רשום כרווק על אף היותו גרוש. המבקש מסר את תעודת הזהות המזויפת לשוטר גיל נצר ביום 1.5.2013 כשנתבקש להציג את תעודותיו (על אף שאמר לשוטר, עובר להצגת התעודה, כי שמו הוא "קסוס").

(-) ביום 29.10.2012, פנה המבקש בבקשה לקבל סל קליטה אשר כולל הטבות כספיות, ובהמשך קיבל את סל הקליטה. בתוך כך, קיבל המבקש מהמשרד לקליטת עלייה, במרמה, סכום כולל של 19,162 ₪.

(-) ביום 8.1.2013, פתח המבקש חשבון בנק, בבנק מרכזי דיסקונט, על שם בן סימון, ועשה שימוש בהמחאות שניתנו לו במסגרת חשבון זה.

(-) ביום 18.2.2013, הונפק למבקש דרכון זמני (תעודת מעבר) על שם בן סימון הנושא את תמונת המבקש. המבקש יצא ונכנס לישראל באמצעות דרכון זה, במהלך חודש פברואר 2013.

עוד נאמר בכתב האישום, כי במהלך התקופה הרלוונטית, נהג המבקש ללא רישיון נהיגה תקף, בין היתר, ברכב אותו רכש באמצעות זהותו הבדויה ביום 3.2.2013. יוער, כי רישיונו של המבקש בוטל בשנת 2005 עקב חובותיו להוצאה לפועל. על בסיס העובדות המתוארות לעיל, יוחסו למבקש העבירות הבאות: קבלת דבר במרמה (ריבוי עבירות); זיוף (ריבוי עבירות); שימוש במסמך מזויף (ריבוי עבירות); ונהיגה ללא רישיון (ריבוי עבירות), וזאת, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); סעיף 418 לחוק העונשין; סעיף 420 לחוק העונשין; וסעיף 10(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה), בהתאמה.

בפתח כתב האישום שהוגש נגד המבקש בתיק הנוסף נאמר, כי המבקש נרשם בחודש נובמבר 1999, כעוסק בענף הסעות והובלות, לצורך חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ). עוד תואר בכתב האישום, כי בין השנים 2006-2009, הוציא המבקש חשבוניות מס ללקוחותיו על שם "הסעות שלמה" ו-"שלמה ניקיון והסעות", בגין העסקאות שביצע עימם, אולם בדו"חות התקופתיים שהגיש המבקש לרשות המיסים, הוא לא דיווח על החשבוניות הללו. בחלק מהעתקי החשבוניות, שהעביר המבקש למנהלי החשבונות שלו, הוא שינה את הסכומים הנקובים, ובכך הקטין את מחזור העסקאות עליהן דווח בדו"חות התקופתיים. כפי שטענה המאשימה בכתב האישום, המבקש עשה כן במטרה להתחמק מתשלום מס, בסכום כולל של 853,345 ₪. בהמשך כתב

האישום, פורטו חמשת האישומים אשר יוחסו למבקש. באישומים הראשון עד הרביעי נכתב, כי במהלך השנים 2006-2009 (בהתאמה), מסר המבקש 24 דו"חות תקופתיים (6 בכל שנה) הכוללים ידיעות כוזבות במטרה להתחמק מתשלומי מס, וזאת, לפי סעיף 117(ב)(1), (2), (7), ו-(8) לחוק מע"מ. באישום החמישי נאמר, כי המבקש שיבש והכשיל את מהלכי החקירה נגדו, בכך שהשתמש בזרות בדויה מחודש יולי 2012, ומנע את האפשרות למצות נגדו את החקירה, שהחלה בשנת 2010. בגין האישום החמישי, יוחסה למבקש עבירה של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין. יוער, כי במסגרת הסדר הטיעון בין הצדדים הוסכם כי העבירה של שיבוש מהלכי משפט תימחק מכתב האישום, והאישום החמישי יותר על כנו, כנסיבה המסבירה את חלוף הזמן מביצוע העבירות ועד לתפיסתו של המבקש.

3. בהסכמת הצדדים, נשלח המבקש לשירות המבחן לקבלת תסקיר בעניינו, עובר למתן גזר הדין. ביום 1.6.2015, הוגש תסקיר שירות מבחן, ובו נכתב כי המבקש הינו חרדי בן 40, גרוש ואב ל-8 ילדים בגילאים חצי שנה עד 18. לדבריו של המבקש, הוא חי עם גרושתו ומתעתד להתחתן עמה בשנית. עוד צוין בתסקיר, כי למבקש אין עבר פלילי ואין תיקים פתוחים נגדו. אשר לעבירות במקרה דנן, לקח המבקש אחריות על מעשיו, ומסר כי ביצע את עבירות המס עקב איומים על חייו, שהופעלו כלפיו מאנשים ב"שוק האפור", איתם הסתבך בהלוואות כספיים. נוכח חובותיו של המבקש, ועקב מעצרו, משפחתו נמצאת בקשיים כלכליים. שירות המבחן התרשם, כי המבקש "מבין ומפנים את האסור בהתנהגותו אך בד בבד מצמצם את חומרת העבירות, ומסביר את מעורבותו תוך שימוש ברציונליזציה". בהמלצת שירות המבחן, שולב המבקש ביום 4.5.2015 בהליך טיפולי ייעודי לעבירות מרמה. ביום 20.7.2015, הוגש תסקיר משלים מטעם שירות המבחן, לאחר קבלת חוות דעת ממנחות הקבוצה בטיפול בו השתלב המבקש. ממנחות הקבוצה נמסר, כי המבקש מביע נכונות גבוהה לעבור את ההליך הטיפולי ולוקח אחריות מלאה על מעשיו. שירות המבחן התרשם, כי שילובו של המבקש בהליך הטיפולי דנן "גורם לו לזיהוי מצבי סיכון בהתנהלותו בעבר ועשוי להפחית את הסיכון להישנות מעורבות פלילית". על בסיס האמור, המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מאסר, לריצוי על דרך של עבודות שירות, בנוסף למאסר על-תנאי כגורם הרתעתי.

4. ביום 7.10.2015, ניתן גזר הדין בעניינו של המבקש. בקביעת מתחם הענישה, נתן בית משפט השלום את דעתו לערכים החברתיים שנפגעו עקב ביצוע העבירות, ולמידת הפגיעה בערכים אלו. לעניין עבירות המס, התייחס בית משפט השלום להיקף העצום של העבירות ולתקופה הארוכה שבמהלכה הן בוצעו; לסכומים הגבוהים שנלקחו; לשיטתיות ולתחכום בהן בוצעו העבירות. לעניין עבירות המרמה והזיוף, הטעים בית משפט השלום, כי אלו מהוות "המשך ישיר למגמת ההונאה העולה מעבירות המס בהן הורשע [המבקש]". עוד ציין בית משפט השלום, כי הוא אינו מתחשב, כנסיבה לקולה, באיומים שהופעלו על המבקש מטעם נושים ב"שוק האפור", בקובעו את הדברים הבאים:

"הסברי הנאשם [המבקש] לא לוו במסמכים המעגנים אותם, לא הובהר מי בדיוק הפעיל את הלחץ הנטען, מה מהות האיום, ותלונה במשטרה לא הוגשה ע"י הנאשם [המבקש]. מעבר לכך, מכתבי האישום לא עולה דמותו של אדם שברגע של מצוקה כשל וגנב או ביצע מעשה מרמה באופן חד פעמי ואז התחרט וחזר להלכות חייו הנורמטיביות, אלא עולה דווקא דמותו של עבריין מרמה סדרתי".

5. בהמשך, נקבעו מתחמי ענישה נפרדים לכל כתב אישום: אשר לעבירות המרמה והזיוף, העמיד בית משפט השלום את מתחם הענישה בין מספר חודשי מאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות, לבין 18 חודשי מאסר בפועל, בנוסף לעונשים נלווים. אשר

לעבירות המס, נקבע כי מתחם הענישה ינוע בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל, בנוסף לקנס בסכום גבוה. בקציבת עונשו של המבקש, התחשב בית משפט השלום בשיקולים לקולה ולחומרה בעניינו. לקולה, נתן בית משפט השלום את דעתו לכך שהמבקש הודה ונטל אחריות למעשיו; לעברו הפלילי הנקי; לנסיבות האישיות; ולתסקיר שירות המבחן החיובי שהוגש בעניינו. לחומרה, התייחס בית משפט השלום לעברו התעבורתי של המבקש, הכולל 51 הרשעות בעבירות תעבורה; לחלוף הזמן מביצוע העבירות, אשר בחלקו נובע מהתנהגותו של המבקש; ולכך שהמבקש לא הסיר את המחדלים בעבירות המס. על בסיס השיקולים האמורים, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 10 חודשי מאסר על-תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים, עבירה מסוג פשע על חוק מע"מ או על פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה); 6 חודשי מאסר על-תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים, עבירה מסוג פשע על חוק מע"מ או על פקודת מס הכנסה, או עבירה מסוג מרמה או זיוף לפי חוק העונשין; פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך 8 חודשים; 6 חודשי פסילה על-תנאי, למשך שלוש שנים; כמו כן, הטיל בית משפט השלום על המבקש קנס בסכום של 50,000 ש"ח.

6. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי, אשר דחה את ערעורו ביום 2.3.2016. יצוין, כי בתחילה, הפנה המבקש את הערעור גם כנגד חלק מהכרעת הדין, בנוגע לעבירה שעניינה נהיגה ללא רישיון. ואולם, לאחר שהמשיבה הבהירה, בדיון מיום 26.1.2016, כי הנהיגה ללא רישיון הינה מיום 3.2.2013 בלבד – חזר בו המבקש מחלק זה שבערעור. באותו הדיון, הגיש בא כוח המבקש קבלה המעידה על הפקדת ערבון כספי במזומן, בסך של 200,000 ₪, וביקש שהדבר יזקף לזכותו כחלק מהסרת המחדל בעבירות המס. בפסק הדין, קבע בית המשפט המחוזי, כי לא נפלה טעות מהותית בגזר דינו של בית משפט השלום אשר מצריכה את התערבותה של ערכאת הערעור, וכי העונש אשר הושת על המבקש, עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת. לעניין הסרת המחדל, הטעים בית המשפט המחוזי, כי אין בקבלה שהציג בא כוח המבקש בכדי להביא להתערבות ערכאת הערעור בגזר הדין. זאת, עקב העובדה שמדובר בהסרה חלקית בלבד (200,000 ₪ מתוך 853,000 ₪), אשר בוצעה בשלב מאוחר בהליך המשפטי. תאריך התייצבותו של המבקש לריצוי עונשו נקבע ליום 1.5.2016.

הבקשה לרשות ערעור

7. ביום 31.3.2016, הוגשה הבקשה לרשות ערעור, הנוגעת לחומרת העונש אשר הושת על המבקש. לשיטתו של המבקש, בית משפט השלום לא התייחס כדבעי לנסיבות לקולה בעניינו, ובין היתר, לעובדה ששהה במעצר בית תחת איזוק אלקטרוני במשך יותר משנתיים; למצבו הכלכלי הקשה של משפחתו עקב חובותיו ומעצרו; להליכי השיקום שעובר המבקש; להודאתו בעבירות ולחרטה שהביע עקב מעשיו; ולהפקדת סכום של 200,000 ₪ כהסרת המחדל. לעניין זה, טען המבקש, כי לא מדובר בהסרת מחדל שנעשתה בשלבים מאוחרים, כפי שנאמר על ידי בית המשפט המחוזי, וכי המדובר בעובדות שהיו מצויות בפני בית משפט השלום.

דיון והכרעה

8. כלל ידוע הוא, כי הרשות לערער ב"גלגול שלישי" שמורה למקרים נדירים שבנדירים, בהם עולה שאלה משפטית עקרונית אשר חורגת מעניינם של הצדדים לבקשה; או כאשר עולה חשש לעיוות דין חמור או אי צדק מהותי אשר נגרם למבקש בהליך

המשפטי (רע"פ 2468/16 קיסר נ' מדינת ישראל (28.3.2016); רע"פ 2396/16 שבת נ' מדינת ישראל (27.3.2016); רע"פ 2143/16 שליו נ' מדינת ישראל (17.3.2016)). כאשר הבקשה נוגעת לחומרת הענישה, תינתן רשות לערער רק מקום בו העונש שהושט על המבקש חורג באורח קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת (רע"פ 361/16 עזאם נ' מדינת ישראל (16.3.2016); רע"פ 1940/16 פולק נ' מדינת ישראל (14.3.2016); רע"פ 1878/16 אטרש נ' מדינת ישראל (9.3.2016)). הבקשה שלפניי איננה עומדת באמות המידה שציינתי לעיל, ועל כן דינה להידחות.

9. בבחינת למעלה מן הצורך אציין, כי לא מצאתי מקום לקבל את בקשתו של המבקש, גם לגופו של עניין. בית משפט השלום בחן כדבעי את השיקולים לקולה ולחומרה בעניינו של המבקש והוציא מתחת ידו גזר דין מאוזן וראוי. נסיבותיו האישיות של המבקש לא נעלמו מעיני, ואולם, אני סבור כי אלו נלקחו בחשבון שעה שישב בית משפט השלום על המדוכה. אשר להסרת המחדל, המבקש לא צירף כל ראיה המבססת את טענתו לפיה הפקדת הסכום הונחה בפני בית משפט השלום, טרם שגזר את דינו. זאת ועוד, וכפי שציין בית המשפט המחוזי, לא ניתן להתעלם מהפער בין הסכום שהופקד לבין הסכום שנלקח, במרמה, על ידי המבקש.

10. אשר על כן, דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, כ"ז באדר ב' התשע"ו (6.4.2016).

ש ו פ ט